№ 10. Dnia 20 Grudnia 1934 r. Rok X.

Piński Przegląd Diecezjalny

PISMO URZĘDOWE KURJI BISKUPIEJ.

Treść numeru:

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Nr. 283. (2081). 6-ty grudnia 1934 r.

1) Pismo Ojca Św. do Episkopatu Polski.*)

Do Ukochanych Synów Naszych i Czcigodnych Braci
ALEKSANDRA KAKOWSKIEGO
Św. Rzymskiego Kościoła Kardynała Prezbytera
tytułu Św. Augustyna
Arcybiskupa Warszawskiego,
AUGUSTA HLONDA
Św. Rzymskiego Kościoła Kardynała Prezbytera
Tytułu N. Marji P. Pokoju
Arcybiskupa Gnieźnieńskiego i Poznańskiego,
oraz do innych Arcybiskupów i Biskupów polskich

PIUS XI PAPIEŻ

Umiłowani Synowie Nasi i Czcigodni Bracia pozdrowienie i Apostolskie Błogosławieństwo.

Nad wyraz miły był Nam list, któryście wy, Drodzy Synowie Nasi i inni Pasterze polscy, zgromadzeni w obecności Nuncjusza Apostolskiego przy słynnej N. Marji Panny świątnicy w Częstochowie, przysłali Nam ze czcią w ubiegłym miesiącu wrześniu. Bo list

*) **W odpowiedzi na list hołdowniczy Najdostojniejszego Episkopatu Polski, wysłany do Ojca Św. z racji dorocznej konferencji.**

ten świadczył w całej pełni o przywiązaniu i czci, którą polscy Pasterze i wierni otaczają Stolicę Apostolską i Nas samych, a jednocześnie przynosił bardzo miłą zapowiedź Synodu plenarnego, wyznaczonego przez was na rok przyszły. Na wasz tak uprzejmy hołd odpowiadamy oznajmieniem Wam Naszej wdzięczności i życzliwości; postanowienia zaś przez Was powziętego a dowodzącego tak niezbicie troskliwości w spełnianiu urzędu pasterskiego, bardzo Wam winszujemy i to tem goręcej, że najważniejsze zagadnienia, które głównym będą przedmiotem obrad Synodu, zaprojektowano zgodnie z wskazówkami, któreśmy podnosili w naszych listach i wskazówkach, wydawanych stosownie do potrzeb czasu. Przedewszystkiem bowiem zajmiecie się sprawą Akcji katolickiej, której pielęgnowanie wszelkiemi sposobami oraz rozwój zalecaliśmy ustawicznie. A głównem jej zadaniem jest niewątpliwie ukształcenie moralne młodzieży, którą według nauki Kościoła, ostoi i fundamentu prawdy, wychować należy. Dlatego też chętnie oddajemy Wam, ukochani Synowie i Nasi Czcigodni Bracia, zasłużoną pochwałę za to, że usiłowaliście i usiłujecie wciąż jak najodpowiedniejsze wyszukać środki, aby wspólną myślą i wspólnym wysiłkiem doprowadzić do szczęśliwego wyniku dzieło tak doniosłe. Sprawa zaś dziennika katolickiego, który postanowiliście wydawać i to jak najprędzej, szczególniejszą sprawiła Nam przyjemność. Bo, jak już nieraz oświadczaliśmy, niema, jak się wydaje, odpowiedniejszego obecnie środka do podtrzymania i wzmocnienia Akcji katolickiej, niema poprostu użyteczniejszego sposobu do urobienia i ukształcenia zwłaszcza umysłów młodzieży zdrową nauką i zasadami chrześcijańskiemi niż wydawanie dziennika całkowicie katolickiego, któryby, rozumie się, nietylko nie stał w sprzeczności z wiarą chrześcijańską i dobremi obyczajami, ale jak najwięcej pociągał i nakłaniał do osiągnięcia wyższego dobra przez cnoty chrześcijańskie. Zdajemy sobie dobrze sprawę, ile pozostaje do przezwyciężenia trudności z powodu ciężkich czasów, lecz, gdy wszyscy szlachetni ludzie połączą swe chęci i zasoby, to nawet tego, czego ludzkie siły nie zdołają osiągnąć, udzieli sam Bóg, jeżeli się Go będzie o to prosiło gorącą i wytrwałą modlitwą. My przeto, otaczając dążenia Wasze i troskliwe usiłowania Wasze ojcowską życzliwością i opieką, wraz z wami błagamy Boga Wszechmogącego, aby łaskawie sprzyjał zbożnym wysiłkom, i ufamy, że z Jego łaski i dobrodziejstwa wszelkie uchwały Synodu plenarnego przyczynią się do większej pomyślności tego tak drogiego Nam narodu i obrócą się szczęśliwie na dobro całej sprawy katolickiej. Niechże zapowiedzią tych dobrodziejstw niebieskich i świadectwem Naszej szczególnej miłości będzie Apostolskie Błogosławieństwo, którego Wam, Ukochani Synowie Nasi i inni Pasterze Polski, oraz całemu duchowieństwu i ludowi, powierzonemu Waszej czujności, jak najochotniej w Panu udzielamy.

Dan w Rzymie, u św. Piotra dnia 1 listopada w uroczystość Wszystkich Świętych 1934 roku, Pontyfikatu Naszego roku trzynastego.

PIUS XI PAPIEŻ.

2) Ośmsetlecie śmierci św. Norberta, założyciela zakonu Premonstratensów, czyli Norbertanów.

Z powodu przypadającej w roku bieżącym ośmsetletniej rocznicy błogosławionej śmierci św. Norberta, założyciela zakonu Premonstratensów († 1134 r.), Ojciec św. Pius XI, dnia 31 maja r. b., wystosował do O. Crets'a, opata generalnego tak zwanych Regularnych Kanoników Premonstrateńskich, czyli Norbertanów, odręczne pismo; w piśmie tem Ojciec św. podnosi i wysławia wysokie cnoty św. Założyciela zakonu, który miał za zadanie pracę kaznodziejską i misyjną oraz kultywowanie, na wzór Cystersów, życia pustelniczo-mniszego. Zakon ten wkrótce bardzo się rozszerzył, co było dowodem jego aktualności i szczególniejszego błogosławieństwa Bożego; już w połowie XII w. miał sto klasztorów.

Wyniesiony na stolicę biskupią magdeburską, św. Norbert wiele się przyczynił do przywrócenia należytej karności w szeregach duchowieństwa i do podniesienia poziomu

obyczajów wśród wiernych, jak również do nawrócenia pogan do wiary świętej w ościennych krajach. Podkreślić należy wyjątkowe nabożeństwo św. Norberta i jego braci zakonnych do Najśw. Sakramentu, oraz uległość i przywiązanie względem Stolicy Apostolskiej. Św. Norberta należy też uważać za inicjatora Trzeciego Zakonu dla osób świeckickh; on to bowiem, na wzór Cystersów, wkładając mały szkaplerz swego zakonu osobom świeckim, wciągał je do współpracy ze swoim zakonem nad krzewieniem i utwierdzaniem królestwa Bożego na ziemi i stał się przez to jednym z poprzedników Akcji Katolickiej. Kościoły Norbertanów zasłynęły wyjątkowym kultem Najśw. Eucharystji, dlatego to Ojciec św. Pius XI jeszcze na początku swego pontyfikatu o zakonie tym wyraził się w te słowa: „Zakon wasz jest chwalebnie eucharystycznym i eucharystycznie chwalebnym".

Kończąc swój list, Ojciec św. życzy zakonowi, by idąc za przykładem swego św. Założyciela, już to w życiu kontemplacyjnem, już też na niwie apostolstwa osiągnął jak najpomyślniejsze owoce. W tym też celu udziela całemu zakonowi i jego Tercjarzom apostolskiego błogosławieństwa.

(*Acta Ap. Sedis*, t. 26, str. 547).

3) Uroczystość Przenajświętszej Krwi Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Dekretem Św. Kongr. Obrzędowej z dn. 25 kwietnia r. b. Ojciec św. Pius XI, dla upamiętnienia Wielkiego Jubileuszu Odkupienia Rodzaju Ludzkiego, podniósł uroczystość Przenajdroższej Krwi Jezusowej (dn. 1 lipca) do stopnia uroczystości rytu zdwojonego 1 klasy *(duplex 1 classis)*, wprowadzając pewne zmiany w lekcjach drugiego Nokturnu, a mianowicie: w II lekcji (czyli V-ej) opuszczone są słowa: „Mortuo enim" do końca, dodane zaś początkowe słowa z III lekcji (czyli z VI-ej): „Latus miles aperuit, et templi sancti parietem patefecit; et ego thesaurum praeclarum inveni, et fulgentes divitias me gratulor reperire"; III lekcja (czyli VI-ta) zaczyna się od słów: „sic et de illo agno factum est", w końcu zaś lekcji dodano następujący tekst: „Recurrente autem anno ab humani generis redemptione undevicies centenario, quem ad tam ineffabile beneficium recolendum solemni prae omnibus sacro Iubilaeo Summus Pontifex Pius XI celebratum voluit; ut pretiosi Sanguinis, quo redempti sumus, Agni immaculati Christi uberiores dimanarent in homines fructus, eiusque memoria fidelibus vividius commendaretur, idem Summus Pontifex Pretiosissimi Sanguinis Domini Nostri Jesu Christi festum, quotannis ab universa Ecclesia peragendum, ad ritum duplicem primae classis evexit".

(*Acta Ap. Sedis*, t. 26, str. 559).

SEKRETARJAT STANU
JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚCI
№ 137403.

Z Watykanu, dn. 24 października 1934 r.

4) Wasza Ekscelencjo!

Niedawno, przesyłając przez Nuncjusza Warszawskiego ofiarę świętopietrza (1737 zł.), dałeś nowy dowód jak bardzo Ty i Twoi wierni troszczycie się o to, by Stolicy Apostolskiej nie zabrakło środków na podtrzymanie tylu dzieł wiary i miłości po całym świecie.

Było to nader miłe Ojcu Świętemu, bo widzi w tem bardzo jasny znak waszej troskliwej życzliwości wzgl dem Namiestnika Chrystusowego.

Przeto Ojciec całego chrześcijaństwa należną składa podziękę za tę usługę; a prosząc Boga, by raczył jak najszczodrzej Wam nagrodzić, Tobie i całemu duchowieństwu i ludowi, Twej straży powierzonemu, udziela najmiłościwiej błogosławieństwa Apostolskiego, jako zadatek darów niebieskich a jednocześnie jako znak swej ojcowskiej życzliwości.

Powiadamiając o powyższem, z należnym szacunkiem całuję święty pierścień Twej ręki.

Waszej Ekscelencji
najoddańszym się mienię
(—) A. Ottaviani.

Jego Ekscelencja
Ks. Kazimierz Bukraba
Biskup piński
Pińsk.

Na depeszę, wysłaną 28 października r. b. o treści poniższej:

Jego Świątobliwość Pius XI Watykan.

Ojcze Święty! Dziś Wasza Świątobliwość obchodzi uroczyście piętnastolecie przyjęcia święceń biskupich. — Radując się z tego po synowsku, wraz z bratem naszym Karolem, biskupem, i z całem duchowieństwem i ludem wiernym, składamy życzenia najobfitszych łask i pomyślności i z najgłębszą pokorą wyrażamy swe najpełniejsze oddanie się Waszej Świątobliwości.

Kazimierz, Biskup piński.

nadeszła z Watykanu następująca odpowiedź telegraficzna:

Biskup Bukraba.

Ojciec Święty, otrzymawszy życzenia pomyślności, odwdzięczając się za okazaną życzliwość, udziela błogosławieństwa Apostolskiego.

Ottaviani w. z.

AKTA KURJI DIECEZJALNEJ.

Pisma Pasterza Diecezji.

KAZIMIERZ

z Bożego zmiłowania i Stolicy Apostolskiej łaski

BISKUP PIŃSKI

5) *Czcigodnemu Duchowieństwu i Ukochanym Diecezjanom*

pozdrowienie i błogosławieństwo w Panu.

W granicach naszej diecezji w Kościele parafjalnym w Stołpcach leży pochowany mąż świątobliwej pamięci Fabjan Maliszewski, Dominikanin, zmarły w 1644 roku, którego grób od chwili Jego śmierci aż do naszych czasów nie przestał być nawiedzany przez wiernych, i który swem wstawiennictwem wiele łask i pociech niebieskich im wyjednał. To też, już w 1927 roku nasz niezapomniany Poprzednik powziął myśl wszczęcia procesu informacyjnego, mającego na celu zabiegi około beatyfikacji sługi Bożego. W dniu 27 marca owego roku, zwołani przez Niego do Stołpców, odnaleźliśmy grób, otworzyliśmy trumnę i stwierdziwszy tożsamość zwłok, pomieściliśmy je w krypcie pod kościołem, gdzie dalej ściągają one do siebie zastępy wiernych z bliższych i dalszych stron. Jednocześnie zmarły Pasterz ustanowił trybunał, mający w myśl prawa Kanonicznego przeprowadzić przygotowawcze prace procesu.

My też, objąwszy z woli Stolicy Apostolskiej rządy Diecezji Pińskiej, gorąco wzięliśmy do serca sprawę Sługi Bożego Fabjana i dziś zwracamy się do Was z serdeczną prośbą o gorliwe zainteresowanie się tą sprawą, mogącą nam dać jednego więcej Świętego na ołtarzach, jednego więcej Patrona, do którego wstawiennictwa będziemy mogli publicznie się zwracać w naszych modłach, Dla naszej pracy na Kresach wielkiem może się stać to błogosławieństwem mieć obok bł. Andrzeja Boboli i tego drugiego Orędownika, który przed trzystu laty w naszych stronach pracował, oświecał je swem apostolskiem słowem, uświęcał przykładem swego życia, a i po śmierci nie przestał otaczać przez niemal trzy wieki swą opieką.

Losy jego doczesnych szczątków, losy kościoła, w którym spoczął po śmierci, zachowane do naszych dni księgi, w których zapisywano cuda i łaski, doznawane za jego wstawiennictwem, wreszcie zabiegi władz zaborczych, aby stłumić żywy kult Czcigodnego Fabjana, wszystko to najlepiej świadczy, iż Bóg pragnie, aby pamięć jego między nami nie wygasła i abyśmy starali się o uzyskanie dla niego zaszczytu beatyfikacji.

Pierwszym naszym w tym względzie obowiązkiem jest modlitwa. Jeśli bowiem Opatrzność Boża w odwiecznych swych wyrokach przeznaczyła nam tego nowego Patrona na

ciężkie czasy, jakie przeżywamy, szczególnie tu na Kresach, gdzie nasza wiara w okresie zaborów tyle ucierpiała, to jednak nie okaże nam Ona tej łaski inaczej jak, na skutek naszych modlitw, mających świadczyć przed Tronem Bożym o naszej ufności w Jej miłosierne rządy. Temi względami kierowani pozwoliliśmy wydrukować na obrazkach, przedstawiających Sługę Bożego, modlitwę o jego beatyfikację i gorąco polecamy ją wszystkim wiernym, ufni że Bóg nie odmówi wspólnym naszym modłom i da nam doczekać się tego, czego tak gorąco pragniemy.

Zwracam się następnie i do waszej ofiarności, gdyż prace związane z przygotowaniem materjałów do procesu beatyfikacji, pociągną znaczne koszta. Polecam też waszej opiece i kościół w Stołpcach, który winien być jak najprędzej odrestaurowany tak, aby się mógł stać godnem miejscem spoczynku tego, którego pragniemy niezadługo ujrzeć w aureoli Błogosławionego.

Pragnąc tą sprawą, tak doniosłą dla naszych Kresów, zainteresować wszystkich wiernych nietylko naszej diecezji, ale i całej Polski, postanowiłem utworzyć osobny komitet i powołać do niego obok grona kapłanów i świeckich działaczy katolickich. W ramach naszej młodej Akcji katolickiej, dającej już tyle dowodów gorliwości o sprawy Boże, komitet beatyfikacji Czcigodnego Fabjana będzie miał bardzo piękne zadanie rozpowszechniać po całej Polsce sławę jego świętości i ufność w jego wstawiennictwo, przez co okaże nam wielką pomoc w zabiegach o wyniesienie naszego ziomka na ołtarze.

Dan w Pińsku dnia 11 grudnia 1934 roku.

† *KAZIMIERZ bp.*

Okólniki Wikarjatu Generalnego.

Nuncjatura Apostolska w Polsce. *Warszawa, dn. 1.XII-1934 r.*

Nr. 12977

Jego Ekscelencja
Najprzew. Ks. Kazimierz Bukraba
Biskup Piński.

6a) Ekscelencjo!

Zbytecznem jest wspominać, że jednym z największych tytułów do promiennej chwały Episkopatu katolickiego była współpraca z doniosłą akcją, wspieraną przez Stolicę św., zwłaszcza w wieku ubiegłym, w kierunku zwalczania strasznej plagi społecznej, którą jest niewolnictwo, i że dzięki tej akcji, prowadzonej częstokroć w porozumieniu z władzami największych państw kolonjalnych, udało się wyplenić, a przynajmniej przytłumić wzrost tego haniebnego zjawiska, powodującego w ciągu wieków tyle łez i tyle krwi. W związku z tem należy zaznaczyć, że dziś wszystkie rządy krajów cywilizowanych potępiły oficjalnie niewolnictwo.

Kościół katolicki z mocy wzniosłego swego posłannictwa w głoszeniu miłości, wierny zasadzie braterstwa, nie ustaje w swej pracy i nie szczędzi wysiłków w celu zupełnego zniesienia tej hańby społecznej. Jednakowoż, mimo potępienia niewolnictwa, liczba niewolników wynosi jeszcze, jak wiadomo, w Etjopji, Liberji i Chinach oraz w różnych krajach muzułmańskich około 6-ciu miljonów. Jest rzeczą stwierdzoną, że co roku z Afryki do Arabji dostarczanych bywa 2 tysiące niewolników, i w chwili, gdy to piszę, mam przed oczami fotografję z Abisynji, podaną przez poważne czasopismo turystyczne, a przedstawiającą wierzyciela, który ciągnie zakutego w łańcuchy dłużnika.

Poza niewolnictwem istnieją, jak wiadomo, aczkolwiek starannie ukryte, inne jeszcze krwawiące rany, napotykane nietylko u ludów o tak zwanym niskim poziomie kultury. W niektórych krajach obowiązują wciąż umowy pracy, których wynikiem jest całkowita prawie utrata wolności i godności ludzkiej; w innych znowu kwitnie wprost handel istotami ludzkiemi, porywanemi z pośród niewiast i dziewcząt, młodzieńców lub dzieci. Obowiązkiem jest przeto dążyć do całkowitej likwidacji wszystkiego, co w stosunkach ekonomicznych i społecznych przypomina niewolnictwo.

Wzruszające były odezwy papieży Leona XIII w liście apostolskim „Catholicae ecclesiae" i Benedykta XV w liście „Maximum

illud", zwrócone do wszystkich biskupów świata z poleceniem zarządzenia kolekty w dniu Trzech Króli, która dała wspaniałe wyniki. Św. Kongregacja Rozkrzewiania Wiary ma właśnie za zadanie zbierać środki i przesyłać je biskupom krajów misyjnych zwłaszcza w Afryce.

Wobec tego od Prefekta wymienionej Kongregacji J. Em. ks. kardynała Fumasoni-Biondi w liście z dnia 1 lipca r. b. otrzymałem nowy apel o pomoc w zwalczaniu niewolnictwa we wszystkich postaciach. Apel ten, za mojem pośrednictwem zwrócony do Polski, która była zawsze tak szlachetnie wielkoduszną, ma stać się pobudką i bodźcem do pośpieszenia z jak najwydatniejszą pomocą w tej sprawie. Ks. kardynał wspomina mi o tem, co się już robi w niektórych diecezjach polskich, i dziękuje za to, a zarazem wyraża pragnienie, by zapał ten stał się w Polsce jeszcze powszechniejszy i owocniejszy. Według wiadomości, otrzymanych od Jego Eminencji, misje zwłaszcza w Afryce potrzebują dziś szczególniejszego ratunku, tem bardziej, że te właśnie misje najpomyślniej się rozwijają i kwitną. Znajdujemy się więc w chwili rozstrzygającej: czy nieszczęśliwym poganom afrykańskim przypadnie w udziale wolność Ewangelji, czy też niewola koranu.

Będę bardzo wdzięczny Waszej E-cji, którego serce dostępne jest dla każdej szlachetnej inicjatywy, jeżeli dzięki Jego zachęcie i współdziałaniu będę mógł po Trzech Królach donieść Stolicy św., że i w diecezji Waszej E-cji akcja wydała jak najpomyślniejsze owoce. Teraz już proszę Pana Boga o jak najsowitszą nagrodę za poniesione w tej sprawie trudy.

Z głębokim szacunkiem i braterską miłością pozostaję Waszej E-cji oddany w Chrystusie Panu

† F. Marmaggi
Arcyb. tyt. Adrjanop.,
Nuncjusz Apostolski.

Powyższy list J. E. Nuncjusza Apostolskiego w Polsce niech będzie zachętą dla WW. XX. Proboszczów Diecezji naszej, by pomnąc na dzieło rozszerzania Wiary, tak bardzo miłe Sercu Bożej Dzieciny, z całą starannością przeprowadzili zbiórkę ofiar na Misje Afrykańskie w uroczystość Trzech Króli.

W uprzedniej nauce należy pouczyć parafjan o celu i ważności zbierania ofiar na Misje Afrykańskie.

---

b) Do Czcigodnego Duchowieństwa Diecezji Pińskiej.

W myśl Okólnika JE. Najdostojniejszego Arcypasterza Diecezji Pińskiej z 20 listopada 1932 roku (P. P. D. 1932 rok, N 12, str. 2) przypominamy Czcigodnym Księżom, iż w dzień Bożego Narodzenia i w uroczystość św. Szczepana należy w naukach uświadomić Wiernych o znaczeniu i ważności Seminarjum Duchownego w życiu duchowem społeczeństwa katolickiego w jego walce ze złem i zapowiedzieć na dzień Nowego Roku i na niedzielę 13 stycznia (6-go bowiem stycznia wypada zbiórka na Misje Afrykańskie) specjalne modły w intencji Seminarjum Duchownego i przyszłych kapłanów, oraz zbiórkę ofiar na rzecz Seminarjum Duchownego, zaznaczając, że ofiary te mogą być w pieniądzu i w naturze (zboże, płótno). W te dwa dni, to jest na Nowy Rok i w niedzielę 13 stycznia 1935 roku WW. XX. Proboszczowie osobiście tę zbiórkę przeprowadzą i modły odprawią.

„Tam, gdzie jest jeden tylko Ksiądz Proboszcz, należy w te dni przed Sumą po wygłoszeniu nauki i przypomnieniu celu zbiórki i modłów osobiście przejść z tacą po kościele. Ofiary w naturze przyjmie się po sumie na plebanji. Po Mszy św., wobec wystawionego Najświętszego Sakramentu, odśpiewać Suplikacje, a po nich na intencję przyszłych kapłanów 3 Zdrowaś Marjo. Tam, gdzie jest dwóch przynajmniej księży, podczas Sumy W. X. Proboszcz wygłosi po Ewangelji naukę, przypomni na jaki cel jest zbiórka i modły i sam osobiście przejdzie z tacką po kościele.

Należyte wykonanie niniejszego zarządzenia i rezultat zbiórki będzie sprawdzianem Waszej, Bracia Ukochani, energji i katolickiego uświadomienia Waszych parafjan." (Z Okólnika Najdostojniejszego Arcypasterza).

---

c) Wzywa się na egzamina do Pińska 10 stycznia 1935 r. WW. Ks. Ks. wyświęconych w dniu w 1931 i 1932 r.

---

d) 7, 8 i 9 stycznia 1935 r. w Seminarjum Duchownem w Pińsku odbędzie się cykl wykładów na tematy spółdzielcze, wygłoszonych przez prelegentów z Centrali Związku Rewizyjnego Spółdzielni Rolniczych w Warszawie.

WW. Ks. Ks. mogą wziąć udział w Kursie Spółdzielczym; proszeni są jednak o powiadomienia IM. Ks. Pr. L. Chwiećko zawczasu o zamierzonym przyjeździe.

WW. Ks. Ks., wezwani na egzamina, mogliby je składać w tym samym czasie, czyli 7, 8 i 9 stycznia.

---

e) Podaje się do wiadomości WW. Duchowieństwa, że zarządzeniem J. E. Ks. Biskupa Ordynarjusza Lwowski Sekretarjat Apostolstwa Chorych, jako centrala dla Polski, jest zarazem Sekretarjatem Apostolstwa Chorych Diecezji Pińskiej.

We wszystkich więc sprawach, związanych z apostolstwem chorych, należy zwracać się do Sekretarjatu Lwowskiego: Kurja Metropolitalna ob. łacińskiego we Lwowie, Sekretarjat Apostolstwa Chorych.

---

f) J. E. Ks. Biskup Karol Niemira, Sufragan Piński, poważnie zaniemógł i w tych dniach poddał się operacji w Warszawie; uprasza się WW. Konfratrów i Wiernych Diecezji o modły w intencji Dostojnego Chorego.

Ks. N. Tarasiewicz
Prałat, Wikarjusz Generalny.

Z Sądu Biskupiego.

7) **Instrukcja w sprawie prowadzenia ksiąg metrykalnych.**

Kodeks prawa kanonicznego, jak wynika z szeregu kanonów, przedewszystkiem z kan. 470 i 2406, kładzie wielki nacisk na dokładne prowadzenie i troskliwe przechowywanie ksiąg parafjalnych, szczególnie metrykalnych.

W celu jednolitego sporządzania dokumentów kościelnych Sąd Biskupi w Pińsku z polecenia J. E. Ks. Biskupa Ordynarjusza podaje niniejszą instrukcję, do której W.W. Ks.Ks. Proboszczowie i Dziekani zechcą ściśle zastosować się:

1) Każda parafja winna być zaopatrzona w nowe księgi do zapisywania metryk i ekstraktów metrykalnych (kan. 470), wydane przez Kurję Diecezjalną.

2) Notatki, konieczne do sporządzania dokumentów (metryk), przechowywanych w księgach, winny być spisywane nie na ulotnych kartkach, lecz w zeszytach (bruljonach), umyślnie w tym celu zaprowadzonych. (Statut 104 Synodu Diecezjalnego w Pińsku).

3) Każdy akt musi być sporządzony na podstawie właściwych dokumentów, których trzeba wymagać od stron bezwzględnie w celu uniknięcia niedokładności w zapisie.

4) Wpisywać metryki do ksiąg starannie, dokładnie, czytelnie, każdą poprawkę zaopatrzyć w omówienie z podpisem i odciskiem pieczęci kościelnej, między jednym aktem a drugim pozostawiać dwie wolne linje.

5) Rok i dzień (urodzenia, chrztu, ślubu zgonu) pisać cyframi, miesiąc zaś — słowami. Miejsce zamieszkania poślubionego(ej) umieszczać w rubryce: „Imię i nazwisko zaślubionego(ej) i jego (jej) rodziców". Stan określać w stosunku do małżeństwa (małżonkowie ślubni, kawaler, panna, wdowiec...). W zapisywaniu dzieci nieślubnych przestrzegać przepisu kan. 777 K. Pr. K., § 2. Zasadniczo dzieci nieślubne zapisywać na nazwisko matki, chyba ojciec złoży na piśmie, albo wobec dwóch świadków odnośną deklarację, wówczas — na nazwisko ojca, w żadnym zaś wypadku nie wolno umieszczać w metryce adnotacyj: „nieślubny", „illegitimus". (Wyjaśnienie Komisji Papieskiej do tłómaczenia kanonów Kodeksu z dn. 14 lipca 1922 r. do kan. 777).

6) Księgi metrykalne (ekstrakty) winny być zaopatrzone w skorowidz alfabetyczny akt.

7) W końcu stycznia księgi metrykalne z ubiegłego roku wraz z ekstraktami muszą być przesłane ks. Dziekanowi do sprawdzenia i poświadczenia.

8) Oprawione księgi ekstraktów metrykalnych z ubiegłego roku, zaopatrzone w pagi-

nację, wykaz poszczególnych parafij i w zaświadczenie urzędowe dziekana z wyciśnięciem pieczęci dziekańskiej, muszą być przesłane przez ks. Dziekana do Sądu Biskupiego najpóźniej do dnia 1 marca.

9) Sprostowanie metryk, zawartych w księgach już przesłanych do Sądu, oraz wznowienie akt uskutecznia się tylko przez Sąd Biskupi.

10) Wyciągi metrykalne na terenie diecezji Pińskiej muszą być wydawane na druczkach, ustalonych co do formy i treści przez Kurję Diecezjalną w roku 1934. Innych formularzy nie wolno używać.

11) Poleca się dokładnie wykonywać przepis kan. 470, § 2 i 1103 § 2 K. Pr. K. w sprawie adnotacyj w księgach chrzestnych zawartych małżeństw. Zawiadamiać o zawartem małżeństwie trzeba właściwego Proboszcza i Kurję Diecezjalną.

Uwaga:

1) Dziekani, którzy dotychczas nie nadesłali ksiąg ekstraktów metrykalnych z lat ubiegłych powierzonych im dekanatów, muszą je nadesłać do dnia 1 marca 1935 roku. W przeciwnym razie będą wyciągnięte właściwe konsekwencje.

2) W roku 1934 nadeszły z Sowietów księgi metrykalne dekanatu Nowogródzkiego z lat 1834—1914 włącznie i część ksiąg metrykalnych dekanatu Pińskiego.

Oficjał *X. Micewicz.*

Notarjusz *X. Urbanowicz.*

Z Wydziałów Kurjalnych.

DYREKTOR DIECEZJALNY Papieskich Dzieł Misyjnych. *Pińsk, 14 grudnia 1934 r.*

8) Do

Przewielebnych IMĆ XX. Proboszczów.

6 stycznia, jako w dniu III Króli, we wszystkich kościołach Diecezji mają być wygłoszone kazania o Misjach Afrykańskich oraz zebrane składki na rzecz wykupu niewolników, bo, niestety, niewolnictwo w Afryce do dziś dnia istnieje. Powyższe sumy idą bezpośrednio do dyspozycji Congr. de Propaganda Fide. XX. Proboszczowie będą łaskawi o tem pamiętać i tę zbiórkę (pro nigritis) zebrać. Nie wolno jej przeznaczać w tym dniu na inne cele, jak to się zdarzało, np. na Seminarjum.

Zebrane pieniądze proszę przesłać do 1 lutego 1935 r. do Dyrekcji Diecezjalnej P. D. Rozkrz. Wiary w Pińsku (konto czekowe P. K. O. 81.614) z zaznaczeniem celu.

L. 110. *Ks. M. Krzywicki.*

Moderator Diecezjalny Sodalicyj Marjańskich. *Pińsk, 13/XII 1935 r.*

9) Do

Przewielebnych IMĆ XX. Moderatorów.

Najuprzejmiej upraszam Księży Moderatorów o powiadamianie o wszelkich zmianach, jakie zachodzą w prowadzeniu pracy w Sodalicjach Marjańskich. Szczególnie powiadamiać należy o wstrzymaniu pracy, o zadłużeniach, o zmianie ilości członków i t. p.

Do dnia 1 stycznia najuprzejmiej proszę przesłać na zwykłej karcie pocztowej następujące dane:

1) czy już uporządkowano książkowość (czy są wklejone akta: erekcyjny i agregacyjny)?

2) czy się prowadzi książkowość kasową wg. wzorów podawanych przez Związki?

3) Ilość członków, sekcyj i zebrań oraz nabożeństw?

4) czy była urządzona akademja dla uczczenia 350-lecia?

5) czy warto w tym roku urządzić Zjazd diecezjalny i gdzie?

Niezależnie od tego bardzo proszę Przewielebnych księży Prefektów o podanie motywów, dlaczego w niektórych szkołach jeszcze dotychczas nie założono Sodalicji.

Oby ten rok ogólnego Jubileuszu Odkupienia i 350-lecia istnienia Sodalicyj przyniósł to, żeby w naszej diecezji nie było ani jednej szkoły średniej bez Sodalicji, a w każdym dekanacie żeby był choć jeden zespół sodalicyjny.

Ks. Kan. F. Szczerbicki,
Moderator Diecezjalny.

Kronika diecezjalna.

10) Czynności J. E. Pasterza diecezji.

Dnia 27 października J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz dokonał uroczystego poświęcenia nowego kościoła w Linowie przy st. kol. Orańczyce w par. Prużańskiej. Po poświęceniu kościoła J. E. celebrował pontyfikalnie, wygłaszając okolicznościowe przemówienie, oraz udzielał Sakramentu Bierzmowania.

J. E. Ks. Biskupa witali: Duchowieństwo, reprezentanci władz cywilnych i wojskowych, Komitet budowy kościoła, oraz wierni i przedstawiciele ludności prawosławnej i żydowskiej.

Jeszcze jedna świątynia stanęła w diec. Pińskiej, zawdzięczając staraniom Ks. A. Rojki i ofiarności parafian na czele z p. prezesem F. Suligowskim.

Dnia 28 października J. E. Ks. Biskup poświęcił piękny pomnik Chrystusa Króla na cmentarzu kościoła parafjalnego w Prużanie. Jednocześnie z poświęceniem odbyła się rzewna ceremonja intronizacji, czyli oddanie się pod opiekę Najśw. Serca P. Jezusowego całej parafji Prużańskiej.

Tegoż dnia J. E. Ks. Biskup celebrował pontyfikalnie sumę i udzielał Sakr. Bierzmowania, oraz przemawiał kilkakrotnie do młodzieży szkolnej i zebranych wiernych.

W uroczystość Chrystusa Króla w katedrze Pińskiej celebrował J. E. Ks. Biskup Sufragan i wygłosił przemówienie na temat uroczystości.

Dnia 30 października J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz wziął udział w Konferencji Unijnej w pałacu Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie.

Dnia 1 i 2 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował pontyfikalnie w katedrze Pińskiej, a wieczorem 2 listopada odprawił konkluzyjne nabożeństwo różańcowe, wygłaszając przemówienie.

Dnia 6 i 7 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz odprawił w Katedrze uroczyste żałobne nabożeństwo za ś. p. Biskupa Zygmunta Łozińskiego i za zmarłych dobrodziejów Diecezji Pińskiej.

Dnia 11 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz poświęcił odnowione presbiterjum kościoła podominikańskiego w Stołpcach, celebrował pontyfikalnie i odprawił modły za pomyślność Rzeczypospolitej, wygłosił też przemówienie, w którem dziękował za ofiarność na podźwignięcie ruin zabytkowej świątyni, nawołując jednocześnie do odnowienia dusz, które przyczyni się do wzmocnienia Ojczyzny Naszej.

Dnia 12 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz wizytował szkoły państwowe w Stołpcach, będąc na wykładach religji.

Dnia 13 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz udekorował w Nowogródku krzyżem „pro Ecclesia et Pontifice" dwie zasłużone działaczki na polu Akcji Katolickiej pp. Aleksandrę Czarnowską i Marję Wierzbowską. Tegoż dnia J. E. wizytował szkoły państwowe w Nowogródku.

Dnia 15 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz wziął udział w jubileuszu 50-lecia kapłaństwa Ks. Doktora Michała Rutkowskiego, będąc obecnym na Mszy św., odprawianej przez Jubilata w kościele seminaryjnym w Wilnie.

Podczas pobytu w Wilnie J. E. odprawił Mszę św. i wieczorowe nabożeństwo przed cudownym obrazem Matki Boskiej Ostrobramskiej, wygłaszając przemówienie do zebranych wiernych.

Dnia 18 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz wziął udział w nabożeństwie wschodniego obrządku, celebrowanem w katedrze Pińskiej przez J. E. Ks. Biskupa M. Czarneckiego, Wizytatora Apostolskiego. Kazanie na temat jedności Kościoła wygłosił J. E. Ks. Biskup Karol Niemira.

Dnia 25 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz dokonał konsekracji dzwonu w par. Najśw. Serca Jezusowego na Grajewskiem Przedmieściu w Brześciu n/B.

Dnia 27 listopada J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz wizytował lekcje religji w szkołach państwowych w Bielsku-Podlaskim.

Dnia 2 grudnia J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował w Katedrze pierwsze roraty oraz wygłosił kazanie.

Dnia 3 grudnia J. E. też odprawił roraty w intencji młodzieży szkolnej, wygłaszając przemówienie do młodzieży.

Dnia 6 grudnia J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz poświęcił nową szkołę powszechną im. Dzieciątka Jezus w Pińsku.

Dnia 8 grudnia J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz celebrował pontyfikalnie w katedrze Pińskiej.

Dnia 15 listopada b. r. IM. Ks. Dr. Michał Rutkowski, Redaktor Przeglądu Diecezjalnego, obchodził jubileusz 50-lecia kapłaństwa. Czcigodny Jubilat odprawił w tym dniu w kościele seminaryjnym w Wilnie Mszę św., gdzie przed 50 laty otrzymał święcenia kapłańskie.

Na Mszy św. odprawianej przez Jubilata byli obecni Ich Ekscelencje Arcybiskup Wileński i Biskup Piński, kilku księży z Pińska, oraz sporo krewnych, przyjaciół i znajomych Jubilata.

Po Mszy św. obecni na czele z Ich Ekscelencjami składali życzenia Jubilatowi w zakrystji.

Wieczorem odbył się raut na cześć Jubilata w salonach konsulatu łotewskiego; wygłoszono szereg przemówień. J. E. Biskup Piński doręczył Jubilatowi ryngraf M. B. Ostrobramskiej od Duchowieństwa w Pińsku.

11) Nominacje i zmiany wśród Duchowieństwa diecezji Pińskiej.

Ks. Józef Zapaśnik — po powrocie z urlopu zdrowotnego zatwierdzony ponownie na stanowisku rektora kościoła w Zaościu.

Ks. Władysław Siekierko — zamianowany prefektem szkół w Łunińcu.

Ks. Władysław Holak — prefektem szkół powszechnych w Brześciu n/B.

Ks. Czesław Jeżewski — wikarjuszem kościoła parafjalnego w Kleszczelach.

12) Odznaczenia.

Krzyżem „Pro Ecclesia et Pontifice" odznaczone zostały przez Ojca św. Piusa XI następujące osoby z diecezji Pińskiej:

1. Ks. Dziekan Nikodem Kowalewski za wybudowanie kościoła w Berezie-Kartuskiej.
2. P. Jan Baliński-Jundziłł z Sienieżyc, Prezes Diecezjalny Akcji Katolickiej, za gorliwość i czynną pracę na polu działalności katolickiej.
3. P. Ignacy Pietkiewicz z Brześcia n/B. za działalność charytatywną.
4. PP. Marja Wierzbowska z Nowogródka, Aleksandra Czarnowska z Worończy i Marja Skirmunttówna z Mołodowa — za działalność na polu Akcji Katolickiej.

13) Zmarli kapłani.

Ks. Jarosław Karpan-Kozłowski, prefekt szkół w Łunińcu, zmarł tamże w dniu 23 października b. r.

R. i. P.

Akta Kurji Obcych.

14) Poszukiwanie Michała Kawełki vel Michała Maruszczyka.

W kościele parafjalnym w Młodojewie (diec. Włocławskiej) zawarł małżeństwo Michał Kawełko z Aleksandrą Strzelecką dnia 14 listopada 1923 roku. Kawełko M. po siedmiu latach wspólnego pożycia ujawnił swoje właściwe nazwisko, które brzmi: Michał Maruszczyk. M. Maruszczyk pochodzi z parafji Skrzyżów diec. Tarnowskiej. O sprostowanie swego nazwiska i o nowe dokumenty nie postara się: przeciwnie, wyjechał z domu, opuściwszy żonę i dzieci, w 1929 roku. Obecnie miejsce jego pobytu jest nieznane.

Wobec powyższego Kurja Biskupia we Włocławku prosi Wielebne Duchowieństwo o sprawdzenie w kięgach zaślubionych, czy wspomniany Maruszczyk Michał vel Kawełko Michał nie zawarł nowych związków małżeńskich od 1929 do 1934 roku.

Akta Państwowe.

15) **Okólnik № 98 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lipca 1934 r. o urzędowych przesyłkach listowych.**

(№ GB. 48-19-97)

Do P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Starostów, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast.

Zdarzają się wypadki nieprzyjmowania korespondencji wysłanej przez urzędy stanu cywilnego „na wezwanie urzędowe".

W szczególności przy wysyłaniu przez urzędy stanu cywilnego rozmaitych dokumentów, do dostarczenia których urzędy te są ustawowo obowiązane, korespondencja, zaopatrzona na kopertach w napis „na wezwanie urzędowe" nie została przez zainteresowane władze rządowe i samorządowe przyjęta dla braku opłaty pocztowej, którą w takim wypadku winien uiścić adresat.

Urzędy pocztowe w wypadkach takich zwracają przesyłkę nadawcy, t. j. urzędowi stanu cywilnego, i obciążają go opłatą mimo, że jest on tu tylko ustawowym wykonawcą żądania innego urzędu.

Z związku z powyższem w porozumieniu z Ministrem Poczt i Telegrafów stwierdzam, że sprawę korespondencji urzędów stanu cywilnego i osób prowadzących księgi metrykalne reguluje rozporządzenie Ministrów: Poczt i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 22 lipca 1933 r. o urzędowych przesyłkach listowych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448) i § 8 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. o statystyce ruchu naturalnego ludności (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 75) oraz, że tryb przesyłania korespondencji wymienionych urzędów, wyszczególnionych w okólniku Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 stycznia 1934 r. Nr. 3 (GB. 48/19/30) (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 1, poz. 3 z 1934 r.) jest zgodny z powołanemi wyżej przepisami prawnemi.

W związku z powyższemi przepisami prawnemi wśród korespondencji urzędów stanu cywilnego rozróżnić należy następujące jej rodzaje:

1) korespondencję z powiatowemi władzami administracji ogólnej lub z Głównym Urzędem Statystycznym w sprawach statystyki ruchu naturalnego ludności;

2) korespondencję wysyłaną do władz i urzędów rządowych albo samorządu terytorjalnego lub gospodarczego „na wezwanie urzędowe" tych władz lub urzędów „w wykonaniu ustawowego obowiązku";

3) korespondencję, wysyłaną do osób i instytucyj prywatnych lub w ich wyłącznym interesie;

4) wszelką inną korespondencję, tak do władz i urzędów rządowych lub samorządowych, jak i do osób i instytucyj prywatnych, a więc z wyłączeniem korespondencji wymienionej pod 1), 2) i 3).

Ad 1) W myśl § 3 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. o statystyce ruchu naturalnego ludności (Dz. U. R. P., Nr. 10, poz. 76) opłaty pocztowe za te przesyłki listowe winny być przesyłane w trybie przewidzianym w § ust. 1 b) i ust. 2 oraz § 5 ust. 2 rozporządzenia z 22 lipca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448).

Ad 2) Również do przesyłek, wysyłanych, do władz i urzędów rządowych lub samorządowych na ich „wezwanie urzędowe" lub „w wykonaniu ustawowego obowiązku", mają zastosowanie powołane wyżej postanowienia rozporządzenia z 22 lipca 1933 r. (D. U. R. P. Nr. 59, poz. 448). Wobec postanowień § 2 ust. 2 tegoż rozporządzenia, że „opłatę pocztową za tę korespondencję uiszcza adresat", urząd, pod którego adresem korespondencja taka jest wysłana, nie może odmówić jej przyjęcia i obowiązany jest odpowiedni znaczek pocztowy nakleić w książce odbiorczej lub karcie doręczeń.

W wypadku stwierdzenia przez odbierający urząd, że otrzymana przesyłka nie miała charakteru przesyłki urzędowej, lecz jako korespondencja prywatna powinna była być opłaconą przez nadawcę, wchodzą w zastowanie postanowienia § 6 powołanego rozporządzenia z dnia 22 lipca 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448) oraz okólnika Ministerstwa Spraw We-

wnętrznych Nr. 33 z dnia 28 lutego 1934 r. (G. B. 48/19-55 Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 5, poz. 55 z 1934 r.), w myśl których władza lub urząd, odbierający przesyłkę, winien kopertę lub odpis strony adresowej kartki — w obu wypadkach z podaniem adresu nadawcy — zwrócić oddawczemu urzędowi pocztowemu. Urząd ten zanotuje ilość odebranych kopert i kartek w pocztowej książce odbiorczej, lub na karcie doręczeń i potrąci ilość naklejonych już za te przesyłki znaczków opłaty przy następnych doręczeniach (wydawaniu) przesyłek nieopłaconych.

Ad 3) Opłatę za korespondencję, wysłaną do instytucyj i osób prywatnych na żądanie tych osób lub instytucyj lub w ich wyłącznym interesie, np. odpowiedzi na zapytanie ubezpieczalń społecznych, urzędy stanu cywilnego mogą przerzucać na adresatów i w tym celu stosować się do postanowień zawartych w § 8 powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 22 lipca 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448) i na przesyłce umieścić napis : Sprawa urzędowa — opłatę uiści adresat“.

Ad 4) Wszelką inną korespondencję, a w szczególności korespondencję, wysyłaną wzajemnie między urzędami stanu cywilnego, winny urzędy te opłacać przy nadaniu według ogólnie obowiązującej taryfy pocztowej, co wobec brzmienia § 8 ust. 2 rozporządzenia z 1 lutego 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 76) nie nasuwa żadnej wątpliwości.

Marjan Zyndram-Kościałkowski
Minister.

16) Pismo okólne Min. Spr. Wewn. z dnia 2.X. 1934 r. o formach odpisów (wyciągów) aktów stanu cywilnego. (№ AC. 27-f.-5-2).

(Dz. Urzęd. Sp. Wewn. z 1934 r. № 28 poz. 239).

Do PP. Wojewodów województw centralnych i wschodnich, komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Doszło do wiadomości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, iż pomimo wielokrotnych już pouczeń, przełożeni poszczególnych parafij, prowadzący księgi stanu cywilnego, wystawiają częstokroć w dalszym ciągu odpisy bądź wyciągi z przechowywanych przez się aktów stanu cywilnego nie na obowiązujących wzorach druków, ale na zwykłych kartkach papieru wszelkich gatunków, rozmiarów i kolorów, nie wyłączając kart pocztowych.

Co więcej tekst wystawionych w ten sposób dokumentów zawiera niejednokrotnie, obok treści urzędowej, często indywidualne wstawki i dopiski duchownego, a ponadto sporządzany bywa nieraz wyłącznie tylko w języku obcym, pomimo, że oryginał aktu opiewa w języku polskim.

Tego rodzaju odpisy bądź wyciągi przedostają się w drodze bezpośredniej lub pośredniej do czynników urzędowych nietylko w kraju, ale i zagranicą, co oczywiście podkopuje wartość dokumentów publicznych i podrywa powagę krajowych władz i urzędów.

Podając przytoczone fakty do wiadomości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o zwrócenie szczególnej uwagi i spowodowanie, aby tego rodzaju niedopuszczalnych praktyk bezwarunkowo zaniechano.

T. Krychowski,
Podsekretarz Stanu.

Akta instytucyj i organizacyj społecznych.

Polski Związek Przeciwgruźliczy *Dn. 22/XI 1934 r.*
Warszawa, ul. Chocimska 24.
L. Dz. III/1/D/4.

17) Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup
Kazimierz Bukraba
w Pińsku.

Wasza Ekscelencjo!

Dążąc do rozpowszechnienia wśród najszerszych warstw społeczeństwa podstawowych wiadomości o gruźlicy, tej strasznej pladze społecznej, o sposobach walki z nią oraz do zbierania na ten cel funduszów przez sprzedaż nalepek, Polski Związek Przeciwgruźliczy organizuje dorocznym zwyczajem w okresie od 1 grudnia do 10 stycznia „Dni Przeciwgruźlicze“.

W głębokiem przekonaniu, że w społeczeństwie polskiem inicjatywa ta może osią-

gnąć powodzenie tylko przy odpowiedniem poparciu jej przez Duchowieństwo, że słowa Kapłana zdobędą wśród wiernych większy posłuch i wiarę niż najpopularniej oświetlające sprawę ulotki, a przeto zachęcą szerokie warstwy ludności do popierania akcji prowadzonej przez Polski Związek Przeciwgruźliczy, zwraca się on do Jego Ekscelencji z gorącą prośbą o łaskawe zalecenie Duchowieństwu rzymsko-katolickiemu wyjaśniania wiernym znaczenia „Dni“ i zachęcania do brania w nich jak najszerszego udziału.

Dr. J. Adamski
Prezes Polskiego Związku Przeciwgruźliczego.

Dr. M. Grodecki
Dyrektor Polskiego Związku Przeciwgruźliczego.

J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz poleca W. W. Duchowieństwu wzięcie udziału w popieraniu akcji przeciwgruźliczej.

18)

Z bibljografji.

„Dzieje kobiety” napisał *Jan Czar.* Wydawnictwo św. Stanisława w Katowicach. str. 475, rok 1935-ty.

„Aby zdobyć dla Chrystusa Polskę, pragniemy zdobyć polkę. Ona na swem sercu w swych ramionach piastuje przyszłość Narodu“. Myśl powyższa kierowała autorem, gdy wraz z „Wydawnictwem św. Stanisława w Katowicach“ zabiegali, by każda stronica tego dziełka pomyślana była jako szturm piękna, pogody i kwiatów, do polskiej duszy dziewczęcej, kobiecej, zawsze wrażliwej na piękno. Myśl ta kierowała autorem, gdy układał swą piękną antologję o kobiecie promiennej — kobiecie, jaką ma być polka i chrześcjanka.

To też tylko najgoręcej polecić należy to dziełko tym wszystkim, którzy czy to pracują nad urobieniem duszy kobiecej, jako wychowawcy, czy też chcą podsunąć piękną, a budującą lekturę dorastającym dziewczętom lub młodym mężatkom w formie upominku. *X. K .B.*

Ks. Alojzy Warol T. J. **„Osnowy Kaznodziejskie”** 2 tomy. Kraków 1934. Wydawnictwo Księży Jezuitów.

Niezmiernie ważnem jest w całokształcie duszpasterstwa nauczanie. Zapracowany duszpasterz nie zawsze ma możność poświęcić większą ilość czasu na odpowiednie przygotowanie się do nauki niedzielnej, a szczególniej na usystematyzowanie myśli i zebranie niezbędnego materjału. Przychodzi mu zacnie z pomocą w tych trudnościach Czcigodny Autor „Osnów Kaznodziejskich“. To też, to ze wszechmiar pożyteczne dziełko najgoręcej się poleca Wielebnym Konfratrom. *X. K. B.*

Nowy Polski Projekt Prawa Małżeńskiego. Na ziemiach polskich, istnieje aż pięć ustawodawstw małżeńskich, których labirynt jest klasycznem podłożem do przeróżnych powikłań, w których zorjentować się trudno najbieglejszemu nawet prawnikowi.

To też każdy obywatel państwa polskiego pragnie od dawna, by miarodajne czynniki zajęły się kodyfikacją prawa małżeńskiego.

Wysiłki w tym kierunku trwały już prawie od pierwszych dni odrodzenia Państwa Polskiego.

Owocem tych wysiłków był w roku 1931 przez komisję kodyfikacyjną ogłoszony projekt, który jednak jako nieodpowiadający zupełnie rodzinie i społeczeństwu chrześcijańskiemu, spotkał się z jednomyślnem potępieniem i spocząć musiał w aktach.

I nic dziwnego — bo materja to wrażliwa, niewdzięczna i niezmiernie trudna jako sprawa splatających się przeróżnych interesów,

Paląca konieczność opracowania nowego projektu utkwiła na martwym punkcie. Poza gorącemi dyskusjami i protestami, nikt nie dawał pozytywnej pracy.

Podjął się jej, wychowanek słynnego Insbruckiego Fakultetu Teologicznego — *Ks. Dr. Jerzy Jaglarz* naskutek zachęty najwyższych dostojników duchownych w Polsce, przez co jednak (jak to autor w przedmowie zaznacza) praca nie traci prywatnego charakteru, dając konkretny projekt prawa małżeńskiego pod tytułem:

1) **Projekt prawa małżeńskiego. —** Poznań 1934. Cena zł. 1.

2) **Problem kodyfikacji prawa małżeńskiego w Polsce.** — Poznań 1934. Cena zł. 6·

Obie prace na składzie głównym w Księgarni św. Wojciecha Poznań.

Projekt *Ks. Dr. J. Jaglarza*, stanowi techniczno-prawne ujęcie tych postulatów, których domaga się katolickie społeczeństwo polskie i jego prawnicy. Może on przynieść tak Państwu jak i Kościołowi oraz innym wyznaniom pełne zadowolenie, bo stanowi kompromis interesów każdej, kompromis głęboko i wszechstronnie przez autora przemyślany.

Osobno podkreślić należy jego wartość naukową. Z punktu widzenia dogmatyki prawa, stworzył Ks. Dr. J. Jaglarz nową koncepcję i konstrukcję prawną, dając ciekawy i nowy materjał w motywach do rozdziału o unieważnieniu małżeństwa. Forma zewnętrzna wydawnictwa przyzwoita. Język i styl zwięzły, jasny i rzeczowy.

Kto się chce zorjentować w trudnem zagadnieniu reformy prawa małżeńskiego w Polsce w duchu katolickim, winien wziąć tę najpoważniejszą pracę do ręki, gdyż znajdzie w niej rozwiązanie bodajże najtrudniejszych problemów nowoczesnego prawa małżeńskiego.

Msza na święto Królowej Polski — do wspólnej recytacji ułożył *X. Fr. Błotnicki*. Poznań 1934. S. A. „Ostoja". Cena 1 egz. 0.25 od 30 egz. po 20 gr.

Modlitwy zebrane w niniejszej broszurze wyjęte są ze Mszy św. na uroczystość Królowej Korony Polskiej (3 maja) i przeplatane wspólnym śpiewem na cześć Matki Boskiej. Nabożeństwo to więc drogie jest każdemu sercu polskiemu, a zwłaszcza młodzieży żeńskiej, która Najśw. Pannę obrała za swą szczególną patronkę organizacyjną. Broszurka ta dopomoże do jak najlepszego uczczenia Marji w dniu jej święta, służyć zaś może również przy innych okolicznościach, jak zjazdy, zloty, kursy i tp. uroczystości organizacyjne, zaczynające się wspólnem nabożeństwem.

X. E. Rossa: **Choroby młodej duszy,** Poznań 1924. S. A. „Ostoja", cena 0.80.

„Choroby młodej duszy" — to słowa kapłana zwrócone do młodzieży, — i dlatego służyć one mogą przedewszystkiem, jako materjał do kazań i pogadanek, wygłaszanych przez księży. Jednakże świeccy prelegenci znajdą tu również dużo ciekawych myśli, które należy poruszać wobec młodzieży, zwlaszcza w kółkach dyskusyjnych.

Ujęcie tematu bardzo oryginalne, bez cienia moralizatorstwa, znakomicie trafiające do umysłowości współczesnej młodzieży.

„Choroby młodej duszy" — nadaje się również bespośrednio do użytku młodych, np. jako lektura i materjał do rozwazań w czasie rekolekcyj zamkniętych.

Tadeusz Tomaszewski: **Kółko abstynenckie.** Szare książeczki K. S. M. nr. 5. Poznań 1934. S. A. „Ostoja". Cena 1.40 zł.

W KSM. rozwija się coraz pomyślniej idea abstynencka. Coraz liczniej powstają osobne kółka abstynenckie. Dotąd jednak poczynania te nie były ujęte w określone ramy metodyczne. Kółkom brak było wskazówek, w jaki sposób mają pracować.

Lukę tę wypełnia niniejsza brosuzra. Treść jej przeto jest organizacyjna. Nie obejmuje ona samego zagadnienia alkoholizmu i potrąca o zagadnienia ideowe o tyle tylko, o ile jest to potrzebne dla lepszego uwypuklenia omawianych kwestyj.

Natomiast bardzo gruntownie omawia następujące zagadnienia: Potrzeba i cel kółek abstynenckich, Utworzenie kółka, Jego prace wewnętrzne i zewnętrzne, Metody pracy, Dobór, przymioty i obowiązki członków, Kierownictwo kółka, Plan pracy stały i aktualny, Regulamin kółka w łonie KSM. Na zakończenie podane są wyniki z przeprowadzonej w KSM ankiety oraz obfita literatura.

KSM oraz wszelkie inne organizacje, pracujące na polu abstynencji, otrzymały w książce p. Tomaszewskiego wyczerpujący, fachowy podręcznik pracy, który przyczyni się niewątpliwie do dużego rozwoju ruchu abstynenckiego.

DEM: **Szkoła szczęścia.** Rewja propagandowa dla KSM żeńskich. Bibljoteka wieczornicowa nr. 38. Poznań 1934. S. A. „Ostoja". Cena 1.70.

Szkoła szczęścia jest wydawnictwem organizacyjno-ideowem, rewjowa zaś jego konstrukcja została trafnie dobrana celem indukcyjnego przeprowedzenia myśli przewodniej. Broszura obejmuje więc szereg obrazków scenicznych, w których wykazana jest nieumiejętność znalezienia się w życiu różnych młodych dziewcząt, które wskutek niedostatecznego przygotowania do życia, popełniają wiele błędów i pomyłek'

co się mści na ich szczęściu i powodzeniu życiowem. Czy to nieunikniony los ogółu kobiet? Nie, to raczej obraz przeszłości, obecnie bowiem istnieją KSM żeńskie, w których młodzież przygotowuje się wszechstronnie do życia, celem uniknięcia późniejszych gorzkich rozczarowań. To też ostatni punkt obfitego programu przedstawia nam wnętrze Ogniska KSM, w którem młodzież samodzielnie pracuje nad własnem wyrobieniem, a cała rewja kończy się sympatycznym apelem do młodych, aby wstępowały w szeregi KSM.

Wydawnictwo odznacza się oryginalnem ujęciem i nowoczesnym, niemoralizującym sposobem przedstawienia myśli przewodniej.

Ludwik Wrzesiński. **Poświęcenie sztandaru.** Bibljoteka Wieczornicowa nr. 5, wyd. II rozszerzone. Poznań 1934. S. A. „Ostoja" — Role ż. i m. Cena 1.50 zł.

Pierwsze wydanie tej broszurki rozeszło się już dawno i bardzo wiele głosów domagało się wznowienia jej wobec ciągłego powstawania nowych organizacyj, urządzających poświęcenie sztandaru. Dobrze się więc stało, że „Ostoja" powtórzyła nakład, rozszerzając go prawie dwukrotnie, przez dodanie nowych urozmaiceń i to pióra autorów o marce literackiej, jak Mączyńska, Dynowska, Waśkowski, Sabatowicz i inni.

S. Dolorosa. **Ostatnie Zdrowaś.** Teatr dla Młodzieży Żeńskiej. Nr. 41. Poznań 1934. S. A. „Ostoja". Cena 0,60 zł.

Krótki to sceniczny fragment, osnuty na tle znanej legendy. Córka przyrzekła umierającej matce odmawiać codzień Zdrowaś Marja. Wywiązuje się ona stale ze swego przyrzeczenia, aczkolwiek więcej już usty niż duchem, bowiem lekkomyślne życie odwiodło ją już dawno od religji. Jednak w tragicznej chwili pokusy świętokradztwa, modlitwa ta budzi w niej dawne uczucia religijne i jest pomocą w nawróceniu. Tak to Marja nie opuszcza tych, którzy jej wzywają.

Fragment ten, skreślony z dużem napięciem dramatycznem, może przy prostocie wystawienia, wywrzeć na widzach silne wrażenie.

Zofja Glosówna. **Żółta misjonarka.** Teatr dla Młodzieży Żeńskiej. Nr. 42. Poznań 1933. S. A. „Ostoja". Cena zł. 1.

Lień-li, to młodziutka, subtelna Chinka, która instynktownie lgnie do srogo prześladowanych Sióstr Misjonarek. Zdradzona i prześladowana przez najbliższych, staje się apostołką tubylczą swych biednych, zbłąkanych współrodaków. Sztuka potrąca zatem o temat tak dziś aktualny, w krajach misyjnych, jak własne misjonarstwo krajowe ludów pogańskich. Rzecz łatwa do wystawienia mimo charakteru egzotycznego.

M. Sabatowicz: **Zdobyłeś mnie sercem.** Teatr dla Młodzieży Męskiej. Nr. 43. Poznań 1930. S. A. „Ostoja". Cena 0,80 zł.

Treść sztuki sięga głęboko w życie. Bezrobocie młodych, deprawacja komunistyczna, walka z pokusą, poświęcenie dla dobra sprawy — oto elementy składające się na całość tej sztuki. Typy charakterystyczne bardzo silnie zarysowane — język mocny — sytuacje tragiczne. Sztuka, którą grać się będzie z pasją, a słuchać z natężeniem, bo współczesna, o pod-

kładzie społecznym, z idealnem podłożem myślowem i bardzo dobrze napisana, przy wielkiej prostocie środków reżyserskich i dekoracyjnych.

Zofja Glosówna: **Serca czarnych**. Teatr dla Młodzieży Męskiej. Nr. 44. Poznań 1935. S. A. „Ostoja". Cena zł. 1.

W sprawie składek ubezpieczeniowych służby kościelnej.

Już po złożeniu numeru nadeszło z Biura Episkopatu Polski do J. E. Pasterza diecezji następujące pismo, podpisane przez J. E. Biskupa Łukomskiego:

Ekscelencjo,

Mam zaszczyt przesłać odpisy 2-ch pism, rozesłanych już przez Ministerstwo Opieki Społecznej do Urzędów Ubezpieczeń, że uregulowanie zaległych składek odracza się aż do odwołania (ze względu na to, iż nie ukazało się jeszcze rozporządzenie wykonawcze do ustawy o składkach na rzecz Kościoła).

Ministerswo Opieki Społecznej prosi atoli, aby Ks. Ks. Proboszczowie w miarę możności układali się z Urzędami Ubezpieczeń co do uregulowania zaległości, i aby Ks. Ks. Ordynarjusze wydali takie polecenie duchowieństwu.

† Łukomski.

Załącznik I: Pismo Ministerstwa Opieki Społecznej z dn. 26.X 34 Nr. Un. 2/3-4 do Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń w Warszawie, Poznaniu i Lwowie:

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zakomunikowanie Ubezpieczalniom Społecznym, podległym nadzorowi Okręgowego Urzędu, pisma o treści następującej:

Wobec tego, że nie ukazało się dotąd rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 358), przeto Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swych poprzednich zarządzeń w tym zakresie, poleca wstrzymać aż do odwołania przeprowadzanie egzekucyj do majątku kościelnego lub majątku księży proboszczów z tytułu zaległych należności kas chorych za ubezpieczenie służby kościelnej.

Niezależnie od powyższego, Ubezpieczalnie winny:

1) domagać się regularnego spłacania składek ubezpieczeniowych, przypadających od służby kościelnej za okresy pracy po 1 stycznia 1934 r. i od tego uzależniać wstrzymanie kroków egzekucyjnych.
2) do zaległości z przed 1 lipca 1932 r. zastosować przepisy ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 237).

Wstrzymując przeprowadzenie egzekucyj, nie można jednak dopuścić, aby poszczególne należności uległy przedawnieniu.

(—) J. Wł. Lgocki
Dyrektor Departamentu.

Za zgodność odpisu:
(—) Józef Zieliński.

Załącznik II: pismo Ministra Opieki Społecznej z dn. 26/X 34 r. do zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych i do Zakładu Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników:

Wobec tego, że nie ukazało się dotąd rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego (Dz. U. R. R. P. Nr. 35, poz. 358), przeto Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swych poprzednich zarządzeń w tym zakresie, poleca wstrzymać się aż do odwołania przeprowadzanie egzekucyj do majątku kościelnego lub majątku księży proboszczów z tytułu zaległych należności, przypadających za ubezpieczenie służby kościelnej przed 1 stycznia 1934 r.

Zarządzenie niniejsze nie ogranicza w niczem stosowania ulg, przewidzianych w ustawie z dnia 15 marca 1934 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 237).

Wstrzymując przeprowadzanie egzekucyj, Zakład nie powinien jednak dopuścić, by poszczególne należności uległy przedawnieniu.

(—) J. Wł. Lgocki
Dyrektor Departamentu.

Za zgodność odpisu:
(—) Józef Zieliński.

Redaktor X. Michał Rutkowski. **Drukarnia Diecezjalna w Pińsku, ul. Kościuszki 46.**